

Näringsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remissvar på delbetänkandet SOU 2012:21

Sammanfattning

Det framstår som mycket överraskande att delbetänkandet helt och hållet har förbigått behovet av standarder! E-post skapades inte utan SMTP-standarderna. Webb-sidor växte inte fram utan HTTP- och HTML-standarderna. Vidare har t.ex. rationell kommunikation mellan olika redovisningsapplikationer i Sverige sedan 20 år tillbaka inrättats med den svenska väletablerade SIE-standarderna (StandardImportExport-format) och en gemensam BAS-kontoplan med årsredovisningsstruktur.

Utredningens syn på infrastrukturella frågor begränsar sig till tillgång på bredband (sid 27 i delbetänkandet). Den digitala infrastrukturen innehåller förutom HTTP och SMTP t.ex. standarderna för ordningen av tecken (UNICODE), standarder för numrering av teckenordningen (UTF-8, UTF-16 eller ISO-8859-1) och när teckenhanteringen väl är avklarad, standarderna för koppling av metadata (t.ex. namn, adress, e-post) till data (XML) samt t.ex. standarder för e-handel (UBL/Universal Business Language) och standarder för affärsrapportering (idag främst finansiell) (XBRL/eXtensible Business Report Language).

Behovet av standarder

Medan *Barriers to information and communication technology adoption in small firms* (sid 15) som en viktig punkt pekar på "Lack of standards and ICT related applications for small firms" förbigås frågan i

- delbetänkandet liksom i
- Kammarkollegiets förstudie *Framtida arkitektur för e-upphandling* och även i
- berörda departements aktivitetsplan med åtgärder för regeringens fortsatta arbete (sid 57-58 i delbetänkandet).

Metadatastandarder — den fortsatta utbyggnaden av e-infrastrukturen — har den fördelen att de gör användaren oberoende av applikationer. Precis som man idag kan byta webb-läsare utan att sparade webb-dokument i HTML-standarderna går förlorade i funktionalitet, kan man byta e-handelsapplikationer (som följer UBL) utan att tappa funktionaliteten hos sina e-han-

delsdokument. Användaren kan byta applikation så fort denne upplever sig inlåst i ett obekvämt gränssnitt eller om applikationskostnaderna blir för höga. Denna faktor är ofta avgörande för en SME-företagare som vill gå vidare i automatiseringen av sin e-handel. Metadatastandarder innebär också att koppling till andra applikationer kan göras utan s.k. växlar eller konverteringsprogram.

Bristen på standarder innebär att företag måste konvertera data som kommer från andra företag (en konverteringstyp för varje företag) eller från gamla applikationer i det egna företaget. Flera stora dataföretag lever gott på behovet av konverteringsprogram till nackdel för de SME-företag som inte använder standarder. Dessa stora företag underlåter i många sammanhang att argumentera för behovet av standarder. Bristen på standarder leder vidare till att användarna låses fast hos applikationstillverkaren och därmed att konkurrensen mellan olika applikationer begränsas till användarnas nackdel.

Standarder ska också användas med förnuft. E-legitimationsnämnden har i sitt uppdrag tvingats använda standarden SAML 2.0 (Security Assertion Markup Language), som strider mot EUs dataskyddsdirektiv (95/46) och Personuppgiftslagen. Nämnden har därmed tappat ett år av tekniskt testarbete och applikationer för identifiering och signering för SME-företag kan inte förväntas före 2015, om inte någon mer färdig extern lösning dyker upp.

En fördel med att snabbt tillämpa stabila internationella standarder är att applikationsbyggare kan testa sina program på den "egna" marknaden. På samma sätt som flera svenska företag (ofta SME-företag) har kunnat använda infrastrukturen bredband och en hög datoranvändning för att bygga t.ex. populära spel- och kommunikationsprogram, kan svenska företag med en god standardinfrastruktur t.ex. bygga e-handelsapplikationer med kopplingar till bokföring och övrig rapportering. Ju längre vi väntar med att införa standarderna i Sverige, desto mer kommer svenska företag att vara hänvisade till att importera utländsk applikationsutveckling.

UBL-standarderna

För att SME-företag ska kunna och våga gå över till en mer utbyggd e-handel, där t.ex. information från en beställning kan gå in i en faktura och uppgifter från denna vidare in i bokföringssystemet, måste företaget kunna lita på att uppgifterna inte riskerar att bli obrukbara och att kopplingen mellan e-handelsprogrammet och bokföringsprogrammet inte innehåller komplicerade konverteringsprogram. UBL-standarderna har standardiserat informationsbehållarna för 31 färdiga affärsdokument, från beställningskataloger

via beställning, beställningsbekräftelse, faktura, packlista, transportstatus osv.

Vad som behövs för svenska förhållanden är att marginellt anpassa de internationella UBL-dokumenterna till t.ex. svensk adresstandard; postnummer, lägenhetsnummer m.m. Sverige startade tidigt med UBL-standardarbete och redan 2005 fanns ett första konkret förslag till Svefaktura. Problemet har varit att Svefakturan har utformats i standarden UBL 1.0. Denna ersattes redan 2006 med UBL 2.0 som godkänkts av FN-organet UN/CEFACT. I Danmark gick man redan 2007 över till UBL 2.0. Sverige är idag ensamt om att använda standarden UBL 1.0. Denna standard används inte av e-handelsapplikationerna. Under de 7 år som gått sedan 2005 har standardorganisationen SFTI (Single Face To Industry) endast förmått anpassa ytterligare två dokumenttyper utöver Svefakturan. En anpassning behöver också ske till fakturaarbetet inom PEPPOL.

I t.ex. Danmark har man sedan flera år tillbaka inlett ett programarbete för att standardisera den offentliga e-handeln i UBL 2.0, OIOUBL (Offentlig Information Online UBL). Det gäller nära nog samtliga dokumenttyper i UBL 2.0. Det är hög tid att Sverige går samma väg. Ett sådant standardarbete bereder vägen för SME-företagens e-handel!

XBRL-standarderna

Delbetänkandet har inte nämnt något om den mycket rationella och unika infrastruktur vi har i Sverige med BAS-konceptet för enhetlig redovisningsstruktur med en årsredovisningsmall alltsedan 70-talet. Tillsammans med den formatstandard SIE som etablerades 1992 och som tillämpas av mer än 95 % av alla svenska SME-företag har företagens redovisningskonsulter och revisorer kunnat överföra alla typer av redovisningsdata mellan olika redovisnings-, analys-, skatte- och revisionsprogram oavsett IT-miljöer. Denna standardiserade infrastruktur har med största säkerhet inneburit tiotals miljarder i rationaliseringsvinster.

Idag har Bolagsverket tagit fram en standard för en digitaliserad årsredovisning enligt Bokföringsnämndens K2 i den internationella standarden XBRL. Denna är tyvärr inte obligatorisk utan frivillig, så den digitaliserade finansiella information som företagen har skickas idag liksom tidigare på papper till Bolagsverket. Där sitter en frivillig pool av representanter för UC, Bonnierföretag, Norstedts m.fl. företag och handstansar in pappersinformationen i ett databassystem för gemensam användning med de fel en manuell hantering innebär. I omvärlden t.ex. Danmark, Nederländerna och Belgien är årsredovisningsrapportering i XBRL obligatorisk.

När det gäller digitalisering av årsredovisningar har delbetänkandet inte ens omnämnt ÅFs utredning på uppdrag av Bolagsverket "Potentiell sam-

hällsnytta med XBRL-anpassad årsredovisning för svenska aktiebolag". ÅFs utredning värderade nyttorna av XBRL-anpassade årsredovisningar till 535-2023 Mkr per år! Under sådana omständigheter bör "Utredningen om ökad it-användning i småföretag" fundera på **hur** XBRL-anpassad årsredovisning kan införas. I stället har den underlåtit att beröra erfarenheter från införande av XBRL-anpassade årsredovisningar i andra länder t.ex. vårt grannland Danmark, där ett lagstadgat obligatorium redan lett till betydande effekter. Det kan i sammanhanget nämnas att de stora bokföringsprogrammen Visma och Hogia redan har en exportfunktion som skapar årsredovisningar i XBRL.

Svenska SME-företag kan få en unik fördel av kombinationen av en standardiserad redovisningsstruktur kombinerad med digitaliserad rapportering av årsredovisningar. Banker, försäkringsbolag, analysföretag och myndigheter som Bolagsverket, Skatteverket och Statistiska Centralbyrån utgör andra intressenter som skulle göra mycket stora ekonomiska besparingar och inte minst betydande kvalitetsförbättringar med oförvanskade elektroniska data.

Med vänlig hälsning

Erik Mjöberg
AB XML Sweden